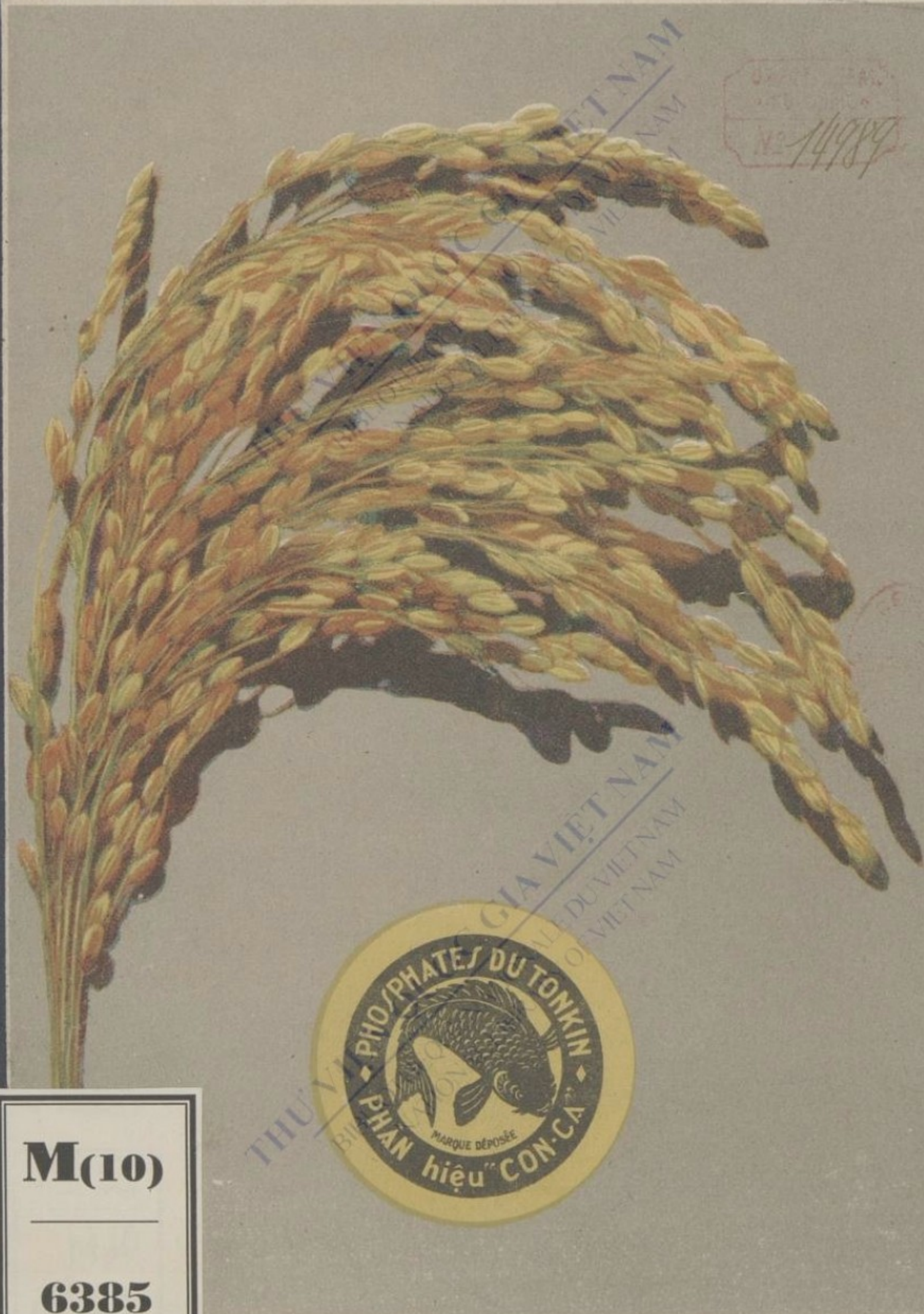

Phân bón lúa cùng các thứ cây và hoa màu khác ở Bắc kỳ

M(10)

6385

Các ông hãy đọc hết cuốn sách này sẽ rõ.

Ngày nay ai cũng biết hay cũng nghe thầy nói đến phốt-phát hiệu Con-Cá. Những người đã biết phốt-phát là thứ phân bột bón rất tốt thì mua nhiều về bón quả thầy ruộng tốt mà cũng vì thế mình được giàu có.

Song cũng có người nói là đã dùng qua phốt-phát rồi mà không thầy công hiệu, nhưng phần nhiều có người chỉ nghe hơi, thầy lân bang họ nói là đã dùng phốt-phát không thầy công hiệu thì cũng nôi lời nói theo.

Vậy vì sao mà có người dùng phốt-phát thầy rất lợi, có người dùng lại không lợi gì?

Vì:

10) Ruộng của ta không phải đều là một chất đất cả, mỗi được mỗi khác, có ruộng bón phốt-phát 15/17 thì rất tốt, có ruộng lại phải bón thứ phốt-phát trê riêng mây tốt, được nào phải dùng thứ phốt-phát nào sâu đây sẽ nói tường tận.

20) Thường có ruộng bón phốt-phát đáng rất tốt mà lại hoá không được như ý, làm ta nản lòng là vì tại ta không biết cách dùng: tại vãi ít quá hay không hợp thời hợp cách. Thầy không có kết quả đã vội kêu là không công hiệu, có biết đâu là tại chính ta không biết cách dùng nên thế.

30) Cũng có khi như mấy năm vừa rồi những quán bắt lương thầy phốt-phát tốt liền lợi dụng đem bán những bao giống như bao phốt-phát, nhưng mà là những chất chẳng có gì là tốt cả để đánh lừa người. Vì thế nên bây giờ các bao phốt-phát của hiệu chúng tôi có cặp giây sắt ở đầu giây khâu bao, nay lại buộc thêm cả giây có dầu hiệu của chúng tôi nữa.

Song làm như thế cũng không thể trừ tiệt hết được quán gian, nên nông gia ta ai mua phốt-phát thì nên mua tại sở chúng tôi ở Hải-phòng hay mua của những người quản-lý kẻ ở tờ giấy vàng này.

Nói thế chắc các ngài xưa kia dùng các chất giả hiệu tưởng là phốt-phát đã thừa hiệu tại sao mà không công hiệu. Nếu các ngài cứ theo những điều chúng tôi dặn trong sách này mà làm thế nào cũng thầy kết quả rất mỹ-mãn, rồi sẽ biết là trước mình nhầm.

TẠI SAO NÔNG GIA TA CẦN PHẢI DÙNG PHÂN ?

Muốn được mùa màng tốt, hoa lợi nhiều có năm điều cốt yếu là :

- 1°) Khí hậu cho thuận hoà, không rét quá, không khô quá hay ẩm quá.
- 2°) Cây bừa cho kỹ.
- 3°) Chọn giống cho tốt.
- 4°) Tùy được đất, tùy thứ cây mà dùng phân cho hợp cách phải thời và phải độ, đừng ít quá.
- 5°) Trồng nom cho khỏi sâu bọ, cua, chuột cùng cỏ giã lan mọc hại cây.

Vẫn hay khí hậu thuận nghịch là nhờ giới sông mây điều kẻ dưới là ở tay ta tác tạo ra được, mà cách dùng phân bón lại là điều cốt yếu hơn cả vì nhà làm ruộng khéo biết cách dùng phân bón thì tất nhiên là sô hoa lợi sẽ tăng lên nhiều.

Nếu cây cây giống dọt hết vụ này sang vụ khác hay mưa to chồi mất màu đất mà ta không bồi bón gì thì ruộng đất càng ngày càng xấu, hoa lợi cũng càng ngày càng kém, nông gia ta đã thừa biết vậy, nên năm nào cũng phải bón phân cho ruộng đất để vẫn được tốt. Nhưng nếu biết cách dùng phân thì ruộng đất càng ngày lại càng tốt thêm mãi lên.

CÁC THỨ PHÂN BÓN.

Tân hội phốt-phát Bắc-kỳ của chúng tôi sáng lập đã 20 năm nay, bây giờ đã chế ra được sáu thứ phân đem rải ruộng đất nào cũng tốt, cứ theo như cách chúng tôi dặn sau đây mà dùng thì kết quả rất là mỹ-mãn.

Sáu thứ ấy là :

Phốt-phát 16/20 hiệu Con Cá dấu hiệu	sắc	đen.
Phốt-phát « S »		sắc đỏ.
Phốt-phát « K »		sanh.
Phốt-phát KA		tím.
Azophos		nâu.
Phốt-phát bón thuốc		tím có dấu hiệu cái điều hút thuốc.

Chỉ thứ phốt-phát S mỗi bao có 40 k. còn các thứ khác bao nào cũng 50 k. và trong bao đựng thứ nào thì ngoài bao buộc dấu hiệu có sắc thứ ấy. Vì thứ phốt-phát K, phốt-phát KA và azophos đắt tiền nên trong bao các thứ ấy chúng tôi lại có bỏ thêm một mảnh giấy bồi vẽ sắc thứ ấy để khỏi sự man trá giả hiệu.

Trước khi nói kỹ càng về cách dùng các thứ phân ấy thế nào, chúng tôi hãy công bố cho mọi người biết rằng phân hiệu Con-Cá của chúng tôi thứ nào cũng vậy đã đảo lẩn với đất rồi thì không mất đi đâu được, vì nước cũng không thể làm chôi đi được.

PHÂN BÓN LÚA

Opération légale de 2 essais
effectués par l'L. D. E.
le 24 mai 31.
Roi de 29 juillet 1881, article 1
et arrêté du 24 janvier 1901

KHÔNG CÓ PHỐT PHÁT

BIBL. CENTRA
de l'Indochine
47103

CÓ PHỐT PHÁT

PHẦN BÓN LÚA

Những phân hiệu Con-Cá bón ruộng thì thật tốt, lúa lên rất mạnh và đẻ nhiều, ngay năm đầu lúa cũng đã rất đẹp, hột to, mẩy, trong, nặng càn và làm gạo thì ít tằm. Nếu ruộng các ông có bón phốt-phát, khi bán thóc cũng nói cho người mua biết, họ xét thấy thóc cực tốt tất phải mua cao giá.

Phân hiệu Con-Cá dùng bón lúa thì phải tùy được ruộng mà dùng mỗi thứ mỗi khác. Chúng tôi khảo nghiệm mãi nay đã chề ra được các thứ phân để ruộng nào thì bón thứ nào cho tốt đã có riêng từng thứ cho hợp vào được ruộng của mình.

1

Ruộng đồng chua hay nước mặn mỗi mẫu sản không được 30 thúng thóc và ruộng nhiều đất sét, thì nên vãi phốt-phát 16/20 đầu hiệu sắc đen mỗi mẫu từ 3 đến 6 bao tùy được tốt, xấu, vãi vào khi cây song rồi bừa cây thì hơn cả, nhưng muốn vãi một nửa khi đang cây và một nửa cây song mấy vãi cũng được.

Nếu hôm vãi có gió sợ phốt-phát bay mất thì đổ vào thúng chọn lẫn với ít bùn lầy tay bóp đảo cho đều đến khi dón lại thành hạt nhỏ nhỏ một thì vãi rất dễ, gió không bay đi được, mà dắc song thì nó chìm xuống chứ không nổi như phốt-phát khô.

Vả lại chọn lẫn với bùn như vậy nó cũng đòi nhiều ra, vãi được đều hơn.

Nếu muốn được công hiệu ngay hay nếu được ruộng không chua lắm thì nên dùng thứ phốt-phát S cũng độ từng ấy bao một mẫu.

Thế nào biết là ruộng chua ?

Thầy có những thứ cỏ như cói mọc, thầy cây bừa song nước lại trong ngay hay thầy ở góc ruộng cùng gần bờ có váng sặc sỡ sanh đỏ thì biết là ruộng chua. Ở ruộng chua thì chân lúa hay dật chung quanh chân lúa thường vàng vàng và hay có cây lươi hổ hay là cây mai, cây mua hoa vàng mọc ở rệ bờ.

Những ruộng xấu, những ruộng chua như vừa kể trên mà bón phốt-phát hiệu Con-Cá cho phải thế thì tốt một cách lạ lùng.

Những ruộng trung bình sản mỗi mẫu được hơn 30 thúng thóc thì nên vãi phốt-phát KA dấu hiệu sắc tím mỗi mẫu từ 2 bao đến 4 bao.

Thứ phốt-phát KA là một thứ phân bón rất mạnh nên khi cấy cần phải vãi cả một bận nghĩa là vãi trước khi cấy độ 8 hay 10 hôm.

Vì thứ phốt-phát KA bón rất mạnh và không phải vãi nhiều lắm cũng đủ nên trước khi vãi mấy hôm cần phải chọn với châu hay cát, nửa phốt-phát nửa châu hay cát như thế thì vừa dễ rắc vừa rắc được đều.

3

ĐẤT CÁT, BẠC ĐIỀN

Nếu chỉ dùng phân trại, khô dầu hay do để bón đất cát thì nông gia ta làm thế nào cũng không tốt, mà hoa lợi vẫn chẳng ra gì.

Song nếu dùng phân hiệu Con-Cá mà bón thì lúa lên mạnh, tát thế nào cũng lắm thóc, song ruộng phải giữ nước cho đến khi lúa chắc hạt là cô nhiên phải thế.

Khi cấy thì mỗi mẫu phải vãi 2 bao phốt-phát KA (dấu tím) chọn với châu, rồi sau cấy song khi lúa chưa để lại vãi 2 bao azophos (dấu nâu) chọn với bằng ngân ấy châu hay phân mục.

Chúng tôi khuyên các điền chủ có ruộng đất cát hãy thí nghiệm dùng thử xem, để độ năm sào và vãi độ một bao phốt-phát KA dấu hiệu sắc tím và một bao azophos dấu hiệu sắc nâu; cây độ tháng rưỡi sẽ thấy lúa lên tốt hơn các ruộng ta bón phân thường nhiều có lẽ bây giờ các ông sẽ tiếc rằng giá biết thế thì đem hết cả ruộng đất cát của mình bón phân hiệu Con-Cá thì hơn.

4

RUỘNG CHŨNG, TỐT (CÓ BÙN ĐEN) LÚA HAY ĐỎ NON

Các ruộng ấy chia ra làm hai hạng: 1°) một hạng vì vụ mùa nhiều nước nên chỉ cấy chiêm được thôi và 2°) một hạng vì không chũng lắm nên cấy được cả hai vụ.

Những ruộng chũng chỉ ăn vụ chiêm thì thường nông gia ta cấy chay không phân do gì cả những ruộng ăn hai mùa thì phải bón kéo chả bao lâu hóa bạc điền.

Hai hạng ruộng ấy tuy là tốt thật nhưng có điều bất lợi là vì lúa mọc vóng quá, nên hễ hơi gió là đổ non, bông chìm xuống nước gặt rất khó, thóc ngâm nước sau bán cũng mất giá. Nếu bất hạnh mà lúa đang đổ hay

mới dễ thoát mà bị mưa to gió lớn đổ ẹp cả xuống thì mùa màng mất áo.

Thứ phôt-phát K (dầu sanh) là thứ phân riêng dùng bón cho lúa khỏi đổ non, bón phân ấy thì lúa đẻ nhiều, to cây, lắm rễ, không đổ non được nữa mà gặt lại lắm thóc.

Thứ phôt-phát K (dầu sanh) dùng nguyên thể cũng được, nhưng trước khi vãi vài hôm chôn với châu hay ngay hôm dùng đến, chôn với cát rồi vãi thì hơn. Ruộng một mùa thì mỗi mẫu vãi hai bao, ruộng hai mùa thì mỗi mẫu vãi bốn bao. Lúc nào ruộng ít nước nhất, đem cây lên rồi vãi phôt-phát K, song phải bừa luôn ngay.

Ta nên nhận rằng các ruộng ấy nhiều thừa có cái đặc điểm là ruộng chua (như có váng sặc sỡ, có cây mua mọc, vằn vằn) nhưng ta thấy tốt nên cũng gọi là ruộng ngọt.

5

PHÂN BÓN ĐƯỢC MẠ

Nhà quê ta ai cũng biết là tốt mạ tốt lúa vậy muốn mạ tốt phải làm thế này :

Cây bừa song trước khi đánh ông để deo thì ta nên vãi cứ mỗi sào là một bao azophos đặc cho đều, đánh ông rồi deo mạ như thường.

Cũng thường khi có ruộng mạ phân do theo cách của nhà quê ta đang lên bỗng dưng thấy vàng úa; nếu thấy thế mà ta đem đặc azophos (dầu nâu) vào thì vài hôm lại thấy sanh ngay.

PHÂN BÓN THUỐC

1. — LÚC MỚI GIỒNG

Không có phốt-phát

Có phốt-phát

2. — LÚC THUỐC ĐƯỢC HAI

Ông Đào-văn-Mai và Nguyễn-văn-Đào (ở làng An-đông, huyện Tiên-lãng, tỉnh Kiên-an) cho chúng tôi biết rằng những thuốc bón phốt-phát dấu hiệu Con-Cá sắc tím, có vẽ cái điều thì lá to lạ thường.

PHÂN BÓN CÁC HOA MÀU

Thuốc

Ruộng gặt lúa mùa song thì làm đất để giống thuốc nên mầu đã sác, nếu không bón thì giống thuốc không lợi nông gia ta ai cũng biết thế cả.

Vì thế nên được giống thuốc họ vun sỏi chăm nom rất cẩn thận, tưới từng cây thuốc, bắt từng con sâu, song dù chăm nom kỹ càng thế nào mặc dầu thuốc cũng không lên được mạnh như ý sở cầu mà có khi lên mạnh thì hương vị không được thơm.

Ấy cũng vì tại dùng nhiều phân trâu bò, lợn ngựa quá, vì tưới nước tiểu nên thuốc đắng và cũng vì tại được giống thuốc, đất thường có nhiều muối quá.

Không phải là chính thật đất mặn đâu vì nếu thật là đất mặn thì không giống thuốc được, nhưng mà chúng tôi đã đem đất về phân chất khảo nghiệm thì biết rằng những được đất ta vẫn cho là tốt, mà giống thuốc hút đắng cũng tại vì đất ấy có nhiều muối quá.

Bởi vậy nên chúng tôi đã chế ra một thứ phân riêng để bón thuốc thì chánh được những điều bất lợi kể trên đây. Thứ phân ấy gọi là phốt-phát bón-thuốc (dầu tím, giấy hiệu có vẽ cái điều hút thuốc). Dùng phân ấy có hai cách là :

1°) Lúc giống thuốc súc độ một thìa phốt-phát đổ vào hồ đảo lẫn với đất cho thật kỹ rồi hãy giống thuốc lên, nếu không đảo kỹ thì thuốc không bén rễ được, và nhớ mỗi hồ không bao giờ nên cho quá một thìa phốt-phát.

2°) Trước khi làm đất mỗi sào vãi độ nửa bao phốt-phát bón-thuốc thì hơn là bón như cách nói trên, vì vãi phốt-phát rồi mới cấy bừa, đảo sỏi thì mới được thật đều, và sau này cây mùa, lúa lên cũng rất tốt.

Các độc giả cứ xem những tâm hình thuốc bón phân hiệu Con-Cá với thuốc không bón này sẽ rõ là 2 thứ khác nhau tròng nào. Song tiếc rằng những hình ảnh này không bày tỏ ra được những hương vị của thuốc bón phân hiệu Con-Cá, nếu các ngài hút thử thuốc ấy thấy thơm tho ngào ngạt sẽ phải ngạc nhiên, các ông bạn đèn chơi mà các ngài mời hút thuốc ấy cũng phải ước muốn được thuốc như thế.

PHÂN BÓN MÍA

PHÂN BÓN KHOAI LANG

Không có phốt-phát

Có phốt-phát

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE
DU
TONKIN

SERVICES AGRICOLES
N° 2394

Olympe

Effets du phosphate.

Hanoi, le 18 septembre 1930.

Le Chef des Services Agricoles
du Tonkin.

à Monsieur le Directeur de la Société Nouvelle
des phosphates du Tonkin
HAIPHONG

Monsieur,

J'ai l'honneur de vous accuser réception de votre
lettre du 18 août 1930.
Des démonstrations sont poursuivies sur l'emploi
des phosphates dans la culture du riz à la station de
démonstration de Haiphong depuis l'année 1924.

Les rizières affectées à ces démonstrations
sont de fertilité moyenne et divisées en parcelles d'
superficie (20 ares) qui toutes ont reçu un apport
fumier de ferme de 5.000 kgs à l'hectare. Trois
(PI, PII, PIII) sont des parcelles témoins; trois
parcelles (PIV, PVI, PVII) ont reçu une ap-
port phosphate moulu 19/21 marque Poisson à raison
par hectare et par an; enfin, une parcelle
une dose de 300 kilos du même phosphate
par an.

Hà-nội, ngày 18, tháng 9, năm 1930.

Quan Chánh Sở Canh-Nông Bắc-
kỳ gửi cho ông Chủ Sở Phốt-phát,
Hải-phòng.

Thưa Ngài,

Xin có nhờ nói để Ngài biết tôi đã nhận được quý-thư gửi ngày 18, tháng 8,
năm 1930.

Hiện tôi đang nghiên-cứu về cách lợi dụng phốt-phát trong nghề nông, kể
từ năm 1924 việc nghiên-cứu ấy tại Hải-dương đã tạm đình-hoãn.

Những ruộng đang nghiên-cứu sinh lợi vừa chừng, và đều chia ra từng
thửa đều nhau (20 ares = 20 sào tây). Cứ độ 1 ha. (một mẫu tây) đã có 5000 kg.
phân sinh-vật.

Ba thửa: PI, PII, PIII là những thửa làm đích; ba thửa nữa: PIV, PVI,

Ainsi qu'il ressort du tableau des récoltes qui vous a été précédemment communiqué, voici quel est le rendement moyen annuel de ces rizières pour les campagnes du 5e et du 10e mois réunies :

Parcelles témoins :	3763 kilos de paddy
Parcelles phosphatées à 200 kilos à l'ha :	4189 " "
Parcelles phosphatées à 300 kilos à l'ha :	4344 " "

Il y a donc dans la deuxième série de parcelles un excédent de récolte de 426 kilos de paddy par hectare et par an et dans la troisième série une plus value de 581 kilos par hectare et par an.

Je vous prie d'agréer, Monsieur le Directeur, l'expression de ma considération très distinguée. /

Ha Vinh

PVIII đã bón cứ mỗi ha. mỗi năm chừng 200 kg. phốt-phát bánh hiệu Con-Cá, còn một thửa PX cũng đã bỏ mỗi mẫu mỗi năm 300 kg. cùng thứ phốt-phát ấy.

Vậy cứ chiều, bản kê các vụ gặt đã gửi cho Ngài xem, thì cứ hai vụ chiêm mùa, những ruộng ấy sinh lợi hằng năm được như sau này :

1° / Thửa làm « đích ».. .. .	3763 kg. lúa ;
2° / Thửa bỏ 200 kg. phốt-phát một mẫu.. ..	4189 kg. lúa ;
3° / Thửa bỏ 300 kg. phốt-phát một mẫu.. ..	4344 kg. lúa.

Vậy xem ra cứ mỗi năm mỗi mẫu ruộng hạng nhì kể trên sinh lợi thêm được 426 kg. thóc, mà mỗi mẫu ruộng hạng ba cũng lợi hơn lên được 581 kg. thóc.

Xin Ngài rõ lòng thực của tôi cho.

Kính bái.

MÍA

Ai cũng biết là giống mía thì phải đất tốt và phải chăm nom đến luôn. Nếu đất không được tốt hay là mía ít đường thì những nhà giống đã sành nghề bỏ nhiều tiền ra mua phân cũng không ngại, nào mua khô-dầu, nào mua phân, mua do.

Song khôn nổi những thứ phân ấy vừa đắt vừa không công hiệu mấy, bón nhiều mà kết quả ít vả lại dầu muốn mua nhiều cũng không sẵn có.

Nếu các ông dùng thứ phốt-phát KA (dầu tím) thì chẳng thấy gì là khó khăn như thế. Dùng phốt-phát ấy muốn vãi trước hay vãi sau khi giống cũng được.

Trước khi giồng. — Mỗi sào vãi độ một bao rồi cấy bừa làm đất như thường. Lúc đánh luống mới vãi đã là muộn, chứ nếu đã đánh luống song mới vãi thì muộn quá, lại phải đợi cho mía đâm rễ, lên mạnh hãy vãi thì hơn.

Sau khi giồng. — Mía giống được độ một, hai tháng mới vãi phốt-phát KA (dầu tím) vào những khe hàng mía cứ mỗi sào một bao vãi song sới ngay để đảo cho phân với đất ở luống lẫn với nhau. Lúc mưa to thì cùnh nèn vãi.

Phốt-phát ấy cứ tưởng là đắt, chứ thực ra so với phân nhà quê ta thường dùng thì không phân nào dễ bằng. Các ông hãy cứ thử dùng một bao thí nghiệm sẽ tin là tôi nói thật.

LÚA NGŨ

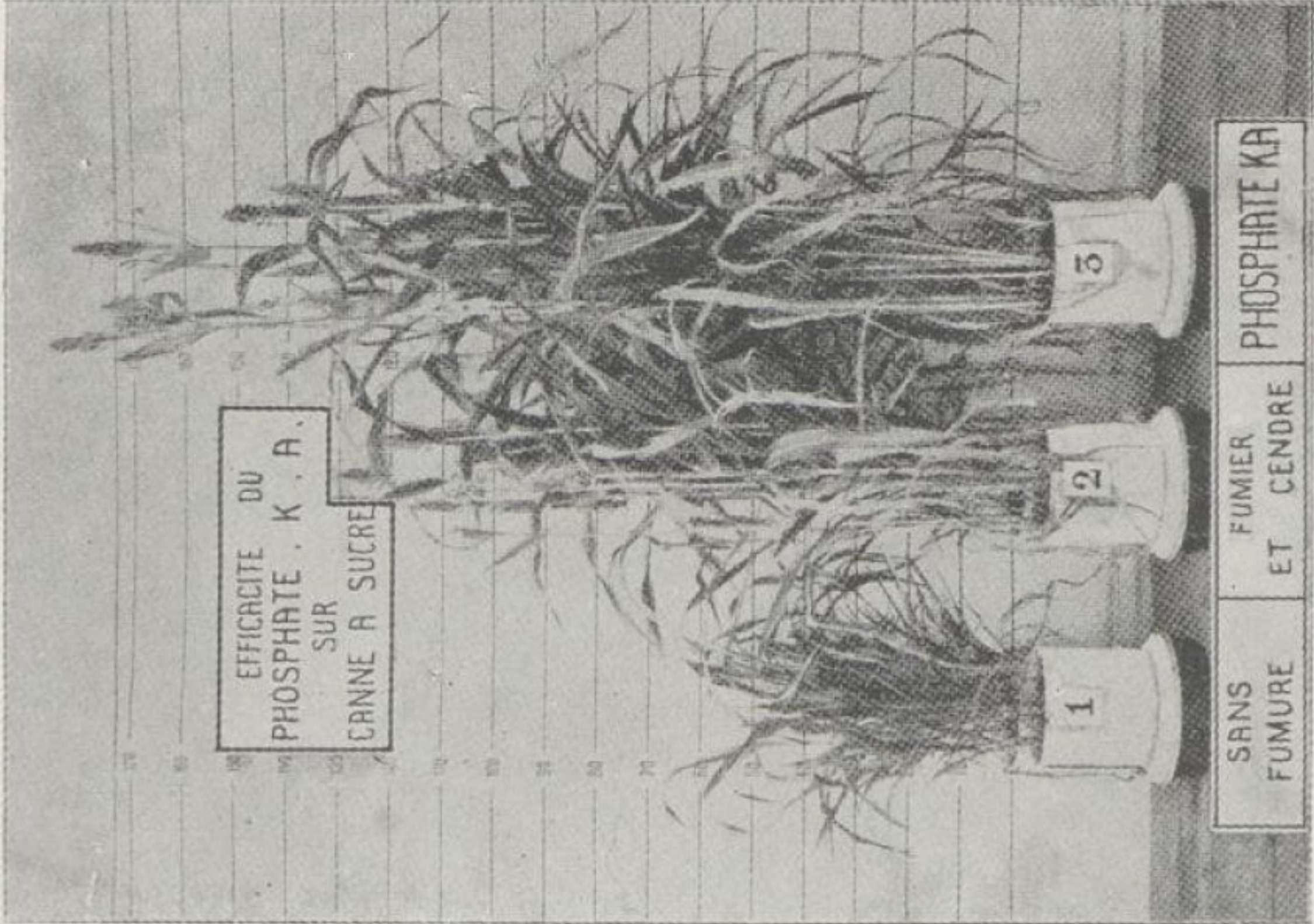
Lúa ngô ở Bắc-Kỳ ta thường giồng vào những nơi đất cát nên ít mầu. Những đất ấy cũng có khi nước to có xa bồi nên cũng khá, nông gia tưởng có xa thì thôi không phải bón phân nữa. Còn những đất không có xa bồi thì bón nào là phân trâu bò, phân bắc, nào là khô-dầu, bùn, do không thì ngô mọc chẳng ra gì, ít hạt mà xấu.

Dưới đây chúng tôi sẽ nói cách làm thế nào cho những đất giống ngô được rất lợi, mà đất có xa bồi thì lại càng lợi hơn.

Đây là cách làm thế nào cho những đất thường, giống ngô lại được lợi hơn là đất có xa giống bón theo như nhà quê ta, nhưng đất phải vừa ẩm ẩm đừng nhiều nước quá, đừng ít quá; cái đó đã cô nhiên thế.

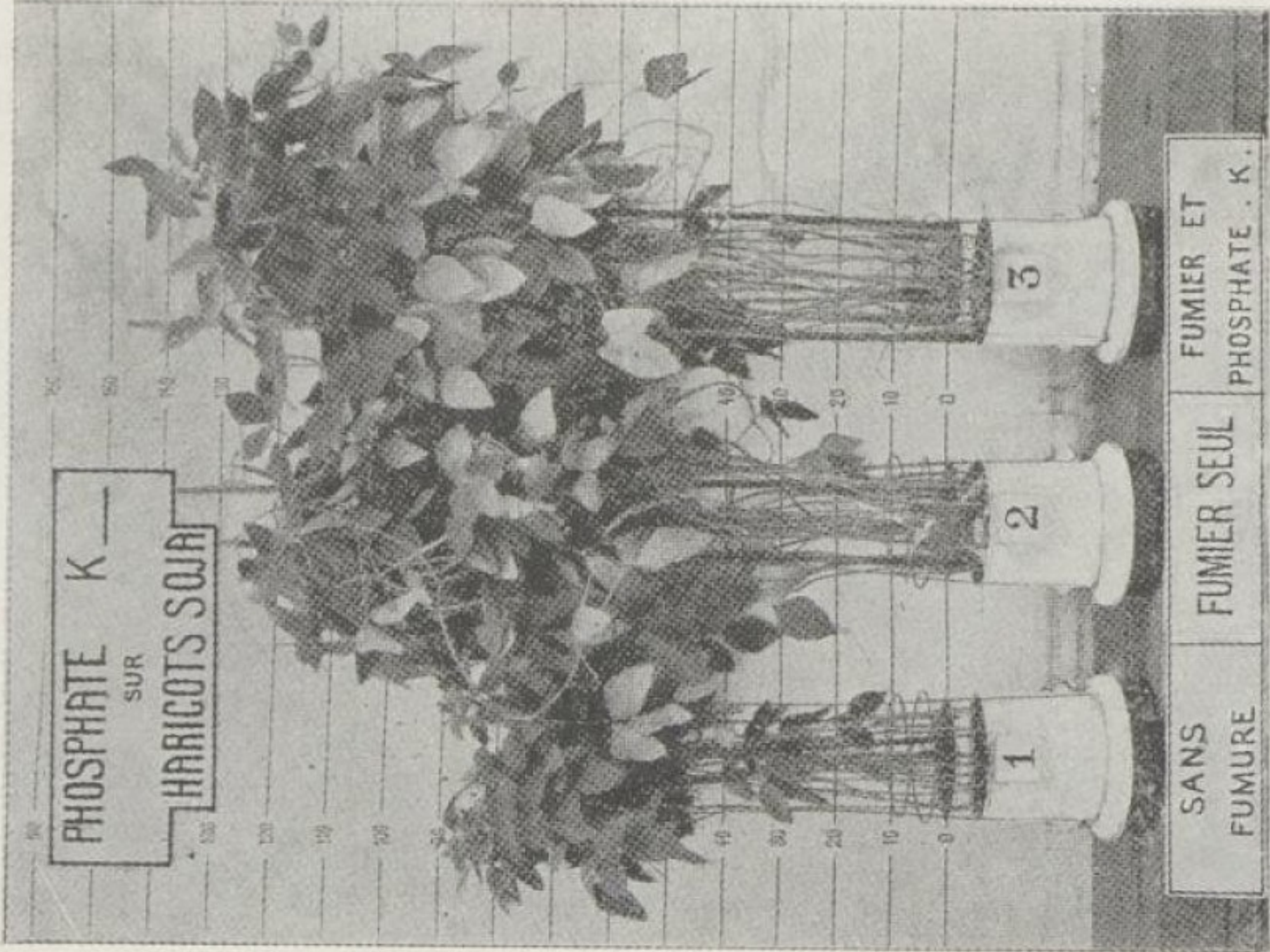
Trước hết phải trộn hạt giống, phải trộn những bắp đẹp nhất, bỏ đầu bỏ đuôi chỉ lấy phần dữa thế là chia ba chỉ lấy một phần là những hạt ở dữa để làm giống.

SỰ CÔNG HIỆU CỦA PHỐT-PHÁT KA DÙNG BÓN MÍA

Không có phân Có phân và do Có phôt-phát KA

SỰ CÔNG HIỆU CỦA PHỐT-PHÁT K DÙNG BÓN ĐỒ TƯƠNG

Không có phân Chỉ có phân thôi Có phân và phôt-phát K

Trước khi deo hạt, phải cấy kỹ, hai ba, có khi bốn lượt cấy càng kỹ càng tốt. Lúc cấy lần cuối cùng nếu sau này muốn được hoa lợi nhiều thì phải rải *phốt-phát K* mỗi mẫu bốn bao cho thật đều rồi bừa và deo ngô như thường.

Phải nhớ ngô đừng giống gần nhau quá, cây nọ cách cây kia không được kém 50 phân tây, và không được quá một thước. Dừa hai khóm ngô giống khóm đỗ thì tốt. Chớ có giống ngô sen với bầu-giầu, hay ngô với kê, ngô với lúa như thường thấy có nơi giống mà xấu, bất lợi.

Ta phải nhớ rằng nếu trước khi deo ngô mà không rải *phốt-phát K*, sau mỗi gốc cây mới bỏ một ít để kéo lại, thì cũng vô ích, muộn quá, chẳng ăn thua gì, kết quả chẳng đủ bù tiền phân.

KHOAI LANG

Khoai lang giống ở những chỗ đất sộp không ảm mây. Dùng *phốt-phát K* mà bón thì lúc thu-hoạch được lợi gấp hai.

Đây chúng tôi dặn cách phải nên dùng thế nào :

Đất phải cho thật sộp, vậy phải cấy, bừa, đảo, đập cho kỹ, song rồi rải *phốt-phát K* mỗi sào một bao rồi lại cào hay bừa để đảo lẫn với đất ; đánh luống song đặt giấy khoai giống ; sau cứ vun sới chăm nom như thường.

ĐỔ VÀ LẠC

Đổ và lạc cũng dùng thứ *phốt-phát K* (dầu sanh) mà bón, cấy song thì cứ rải mỗi sào nửa bao nhưng ít ra cũng phải rải mười hôm trước khi deo hạt. Rải song phải bừa hay cào ngay để đảo lẫn với đất.

Đây là tâm hình về sự kết quả của việc thí nghiệm những cây đổ tương chúng tôi giống ở trong chậu.

RAU

Không kể khoai lang, đỗ và lạc, thì các thứ rau, như bắp cải, rau diếp, củ cải đỏ, cà rốt, cải củ, cà chua, cà, bầu, bí v.v.v. đều phải bón *phốt-phát KA* (dầu tím) mỗi sào độ một hai bao chớ rải kém một bao vì ít quá mà cũng chớ quá hai bao vì nhiều quá.

Ta phải nhớ rằng thứ *phốt-phát KA* là một thứ phân bón rất mạnh nên trước khi deo hạt, hay giống cây phải rải độ mười mười lăm hôm trước và phải lấy cào đảo với đất cho thật kỹ. Chớ nên rắc *phốt-phát KA* vào những cây non mà nó bị nóng héo chết đi không chữa được.

Thứ *phốt-phát KA* dùng mà bón rau thì kết quả mỹ-mãn lạ thường.

Xem những tâm hình đây thì biết thứ không bón gì, thứ bón phân trại và thứ bón *phốt-phát KA* khác nhau ngần nào. Ba cây cà chua ở hình này đều là giống một lúc cả.

PHÂN BÓN RAU

CÀ CHUA GIỒNG Ở NGOÀI ĐỒNG

Không có phân

Có phân trại

Có phốt-phát KA
mỗi sào 2 bao

RUỘNG THÍ NGHIỆM GIỒNG CÀ CHUA BÓN PHỐT-PHÁT KA

CÂY ĂN QUẢ

Cứ mỗi năm mỗi cây bón độ 1 kilo phốt-phát KA. Muốn bón thì cây lá bà sòa ra chừng nào thì khẽ cây ở dưới đất ra chừng ấy, chớ cây đèn sát gốc, cây song vãi phốt-phát cho đều khắp cả rồi lấy cào đảo lẫn cho kỹ :

Sở Nông-chính Trung-kỳ có báo cho chúng tôi biết rằng dùng những thứ này bón cho những cây cau có bệnh đã thấy kết quả mỹ-mãn lạ thường, những thứ ấy là :

Phốt-phát 16/20	3 cân tày
Do bệp.. .. .	1 »
Phân trại	một gánh dưới.

Bón những thứ ấy được độ một năm thì những cây cau trước kia đã gần chết nay lại thấy sanh tươi và nảy buồng sinh quả như thường. Nếu bón những thứ ấy ba năm luôn thì hoa quả tăng gấp đôi gấp ba trước.

Mây sự kết quả về việc cấy lúa bón phôt-phát 16/20 (dầu đen).

TỈNH HẢI-DƯƠNG

Sở Nông-Chính Bắc-kỳ đã đem thí nghiệm luôn bảy năm ở Trường diễn dãi tiền bộ nông phổ Hải-dương thứ phôt-phát 16/20 để vãi các ruộng hạng trung bình ăn hai vụ một năm. Trong bảy thửa ruộng thí nghiệm thì ba thửa cứ mỗi năm mỗi mẫu bón 45 gánh phân trại (5000 k. một mẫu tây) 3 thửa cũng bón phân trại như thế nhưng lại bón thêm mỗi mẫu hai bao phôt-phát 16/20, và một thửa cũng bón phân trại như thế nhưng lại bón mỗi mẫu thêm 3 bao phôt-phát 16/20 nữa.

Về việc thí nghiệm ấy sở Nông-Chính Bắc-kỳ đã cho chúng tôi biết sự kết quả như sau đây :

Hãy xem bức thư của sở Canh-nông Bắc-kỳ ở dữa cuốn sách này sẽ rõ :

	45 GÁNH PHÂN	45 GÁNH PHÂN THÊM MỖI MẪU 2 BAO PHÔT- PHÁT 16/20	45 GÁNH PHÂN THÊM MỖI MẪU 3 BAO PHÔT-PHÁT
Số thóc thu-hoạch mỗi năm 2 vụ mỗi mẫu được.	67 thùng thóc	75 thùng thóc	79 thùng thóc
Tiền bán thóc được (giá 1 \$ 40 một thùng) . .	93 \$ 80	105 \$ 00	110 \$ 00
Tiền mua phôt-phát (giá 1 \$ 50 một bao) . . .		3 \$ 00	4 \$ 50
Lãi được		8 \$ 20	12 \$ 30

Xem như thế thì ruộng bón mật 3 \$ phôt-phát, sau gặt bán thóc trừ 3 \$ phôt-phát đi lại còn lãi 8 \$ 20 mà bón 4 \$ 50 phôt-phát thì mỗi năm lãi được 12 \$ 30.

TỈNH THANH-HÓA

Ông Nguyễn-hữu-Tiếp ở Xa-Thu năm 1925 thí nghiệm ở ruộng chua bạc điền thì kết quả như sau đây : (Chúng tôi cứ tính theo mẫu ngoài Bắc-kỳ 3600m² và mỗi thùng là 20 k. cho tiện).

	KHÔNG BÓN PHÔT-PHÁT	MỖI MẪU BÓN 6 BAO PHÔT-PHÁT 16/20 (DẦU ĐEN)
Số thóc thu-hoạch vụ mùa được là . . .	20 thùng	47 thùng
Tiền bán thóc (1 \$ 30 một thùng) được.	26 \$	61 \$ 10
Tiền mua phôt-phát 1 \$ 50 một bao . .		9 \$ 00
Lãi được		26 \$ 10

Sự kết quả mỹ-mãn lạ thường ấy thật không sai vì lúc gặt lúa đã có quan Sứ Thanh-Hóa là MM. Huchard và quan Bồ-chánh Ung-Tôn đến chứng kiến.

TINH HÀ-TĨNH

Sở Nông-Chính Trung-kỳ đã đem thí nghiệm năm 1929-1930 thứ phốt-phát 16/20 hiệu Con-Cá để vãi ruộng chua ít mẫu và đã cho chúng tôi biết được kết quả như sau đây :

Ở Canh-Lộc. — Ruộng dùng để thí nghiệm trước mỗi năm hai vụ mỗi mẫu (3.600m²) được có 33 thúng thóc (mỗi thúng 20k) sau đem bón 2 bao phốt-phát thì tăng lên được 46 thúng thóc, bán lợi hơn được 18 \$ 50, trừ 3\$00 phốt-phát đi thì mỗi mẫu còn lãi được 15 \$ 50.

Ở Kỳ-Anh cũng vậy mỗi mẫu vãi 2 bao phốt-phát 16/20, khi gặt lúa bán thóc dôi thêm được 13 \$ 20, thế là mỗi mẫu lãi được 10 \$ 20.

Xem vậy thì dùng phốt-phát bón ruộng chua tính mỗi năm lợi có gấp ba, gấp năm tiền bỏ ra mua phân ấy.

Nếu chúng tôi cứ kể những sự kết quả mỹ-mãn lạ thường về việc dùng phốt-phát 16/20 thì không bao giờ hết. Chả nói ai cũng biết ở Bắc-kỳ những nhà làm ruộng sành nghề vì dùng thứ phân ấy mà nhiều người trở lên giàu có.

PHỐT-PHÁT KA (dầu tím)

Thứ phốt-phát KA trước thì ở trong Nam-kỳ hay dùng nhất. Ông Khru-ngọc-Huỳnh, Hương-chủ ở Tân-Quy-Tay dùng vãi ở ruộng trung bình đất sét mỗi mẫu một bao thấy tốt lạ hơn hết cả.

	KHÔNG BÓN PHỐT-PHÁT	MỖI MẪU BÓN 1 BAO KA
Số thóc thu-hoạch một mẫu được	42 thúng	72 thúng
Tiền bán thóc được	57 \$ 60	93 \$ 60
Tiền mua phốt-phát		3 \$ 50
Lãi mỗi mẫu được		32 \$ 50

Azophos (dầu nâu).

Tỉnh Vinh-Yên. Ông Nguyễn-hữu-Cự ở đồn điền Lưu-Quang có mấy mẫu ruộng đất cát, vụ chiêm năm 1930 chúng tôi đem bón azophos thì kết quả được như sau đây :

	KHÔNG BÓN PHÔT-PHÁT	MỖI MẪU BÓN 4 BAO AZOPHOS
Số thóc thu-hoạch mỗi mẫu được . . .	17 thúng	31 thúng
Tiền bán thóc được	23 \$ 80	43 \$ 40
Tiền mua azophos		12 \$ 00
Lãi được		7 \$ 60

Ai không có tiền mua phân hiệu Con-Cá thì các nhà Nông-phổ Ngân-hàng bán chịu cho.

Nay nông dân ta ai cũng biết rằng cây cây giống dọt có bón phân
mấy lợi lớn. Nhưng mà nhiều khi không có tiền mua mà dùng.

Bởi thế nên nhà-nước đã định rằng hễ ai không có tiền mua phân
hiệu Con-Cá thì các nhà Nông-phổ ngân-hàng bán chịu cho, để ai cũng
có thể mua được về bón cây cây giống dọt cho hoa lợi được nhiều.

Thẻ lệ vay tiền ở nhà Nông-phổ ngân-hàng thế nào thì cũng phải
theo như thẻ nhưng ai đến hỏi để mua phôt-phát chứ không lấy tiền thì
nhà Nông-phổ sẽ hết sức dễ dàng giúp cho.

Về vụ Tết hay ngày mùa tuy nhà Nông-phổ không cho ai vay tiền
nữa nhưng hỏi mua chịu phôt-phát thì bao giờ cũng được.

Các nhà Nông-phổ ngân-hàng ở Hải-Dương Bắc-Ninh, Phủ-lạng-
Thương, Hà-Đông, Nam-Định, Thái-Bình, Thanh-Hóa, Vinh và ở các
nơi ai muốn mua chịu phôt-phát cứ đến hỏi cũng được.

PHOSPHATE
Poids 50 Kgs

PHOSPHATE S
Poids 40 Kgs.

PHOSPHATE K
Poids 50 Kgs.

AZOPHOS
Poids 50 Kgs.

PHOSPHATE-TABAC
Poids 50 Kgs.

PHOSPHATE K
Poids 50 Kgs.

